

Region Skånes strategiska handlingsplan för forskning inom hälso- och sjukvården

Fastställd av regionstyrelsen 2015-12-10, § 205

Vision:

Forskning av hög nationell och internationell kvalitet till nytta för medborgarna, sjukvården och Skånes utveckling.

Målbilder:

Region Skåne ska kunna erbjuda innevånarna en bra hälso- och sjukvård. Det ska finnas ett sjukvårdssystem som har goda resultat i nationell och internationell jämförelse. Sjukvården ska erbjuda hela vårdprocesser med förebyggande vård, diagnostik och behandling som bygger på forskningsresultat och som utförs av välutbildade medarbetare.

Regionen ska genom en stark forskningskultur/struktur stödja utvecklingen av sjukvården och därigenom skapa grunden för utveckling och innovationer. Genom att uppnå detta blir vi även en stark partner i samverkan inom Öresundsregionen och övriga EU som stimulerar och attraherar till ytterligare samverkan.

Forskning inom den Skånska vården ska ske på en hög nationell och internationell nivå och ge nya kunskaper för:

- invånarna genom förebyggande vård, diagnostik och behandling
- vårdgivarna genom bättre utbildning och ökade kunskaper
- samhället genom tillväxt, bättre samverkan med universitet/högskolor och näringslivet samt stimulans till innovationer

Begreppet klinisk forskning innefattar såväl kvantitativa- som kvalitativa kliniska studier, epidemiologisk forskning som omvårdnadsforskning. Klinisk verksam personal är all personal som är delaktig i behandling av patienter eller arbetar med förebyggande åtgärder tex läkare, sjuksköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter, logoped, audionomer, psykologer, kuratorer, socionomer mfl.

Forskningens utmaningar:

1. Säkra att den kliniska forskningen får hög prioritet och att satsning sker på starka forskningsmiljöer och relevanta frågeställningar för sjukvården samt effektiva system för implementering i verksamheten
2. Identifiera och verka för bildande av nya kliniska forskningsmiljöer för att täcka panoramat av sjukdomar och skador som patienter drabbas av
3. Göra det mer attraktivt för alla anställda i vården att forska genom tydliga karriärvägar, ökad flexibilitet i utbildningen och uppmuntran till tvärvetenskaplig och translationell forskning
4. Säkerställa att Region Skånes forskningsmiljöer har ett starkt stöd från ledningen
5. Säkra samverkan mellan forskning och sjukvård, näringslivet, utbildningen och samhället i övrigt
6. Region Skåne har förmågan att prioritera forskning och en god struktur för att införa nya behandlingar och metoder och att välja bort obsoleta
7. Forskning tillförsäkras goda ekonomiska förutsättningar som nyttjas effektivt

Insatsområden:

- A. Hälso- och sjukvårdsforskning med hög kvalitet och relevans för patienten
- B. Tydliga karriärvägar för forskare inom hälso- och sjukvården
- C. Starka och attraktiva forskningsmiljöer
- D. Stöd till forskarna/infrastruktur
- E. System för implementering av kliniska forskningsresultat
- F. Arbete för att öka resurserna för klinisk forskning

A Hälso- och sjukvårdsforskning med hög kvalitet och relevans för patienten

Hälso- och sjukvården har i hälso- och sjukvårdslagen ett lagstadgat krav (§ 26 b) att bedriva forskning inom sin verksamhet. Det övergripande målet med denna forskning är att lösa ett ohälsoproblem eller att identifiera faktorer som leder till förbättrad hälsa. Därmed bör forskningsfrågor ingå som en naturlig del i samband med att hälso- och sjukvårdens strukturella utveckling planeras och diskuteras, speciellt i verksamheter som bedriver universitetssjukvård. Region Skåne ska bedriva forskning av hög nationell och internationell kvalitet. För att detta ska vara möjligt krävs en bred forskningsbas där våra medarbetare och patienter är involverade i både större och mindre kliniska studier, samt i viss mån även i grundforskning. En tydlig struktur för forskning och kliniska studier, i vissa fall större och i vissa fall mindre, bör således finnas inom varje förvaltning i Region Skåne.

Utmaningar

- Möjligheten för medarbetare att bedriva forskning, tid för forskning, inom kliniker måste på olika sätt säkras vilket kräver ett särskilt fokus från sjukvårdshuvudmannen.
- De medel som finns för forskning inom hälso- och sjukvården är intecknade genom avtal och överenskommelser med interna och externa parter. Det finns dock en hel del interna och externa medel att söka för forskningsaktiva medarbetare. Dessa medel söks i stark konkurrens och framgång kräver god handledning, förberedelse och starka samt relevanta frågeställningar. En stor andel medarbetare, framför allt utanför universitetssjukvården, känner dessutom dåligt till möjligheterna för finansiering.
- Identifiering av möjliga forskningsområden för att bygga nya forskningsmiljöer särskilt vid de förvaltningar som idag inte har tillgång till detta.
- Öka intresset för forskning och kliniska prövningar genom att, dels underlätta att utföra forskning, dels tydliggöra och stärka karriärvägar inom Region Skåne för den som vill bedriva klinisk forskning i kombination med sin hälso- och sjukvårdsanställning.

Konkreta åtgärder

- Tillse att verksamhetschefernas uppdragsbeskrivning innehåller ansvar för forskning i enlighet med Hälso- och sjukvårdens § 26 punkt B.

- Varje verksamhet i Region Skåne bör ha minst en dedikerad forskningsmeriterad medarbetare med handledningskompetens. Denne behöver ha tid avsatt för forskning i sin tjänst.
- För verksamheter som bedriver universitetssjukvård ska det finnas minst en medarbetare med tydlig affiliering till universitetet i sin anställning.
- Forskningstjänstgöring ska kunna definieras i Region Skånes personaladministrativa system.
- Varje verksamhetsområde i Region Skåne bör verka för att minst en av deras medarbetare i konkurrens erhåller Regionalt forskningsstöd för patientnära klinisk forskning.
- För verksamheter som bedriver universitetssjukvård bör det finnas minst en medarbetare som innehar ALF-forskningsmedel.
- Kliniska prövningar bör vara en naturlig del av varje verksamhet.
- Forskningsaktiviteten ska följas upp och utvärderas vilket kräver att såväl ekonomiska som personaladministrativa system utvecklas så att detta blir möjligt med automatik.

B Tydliga karriärvägar för forskare inom hälso- och sjukvården

Högkvalitativ sjukvård kräver närvaro av forskare, av nationell och internationell toppklass, som också är anställda inom sjukvårdens ramar. Det är givet att patienter i en sjukvårdsmiljö som också innehåller stark forskarkompetens är de som tidigast kan erbjudas nya läkemedel och metoder (teknik och behandling). En evidensbaserad vård bedrivs främst i en miljö där befintliga och nya metoder fortlöpande granskas utifrån ett evidensperspektiv.

Forskarkompetens är själva grundvalen för att kunna bidra med en sådan kontinuerlig kritisk granskning.

Det är också givet att sjukvården har ett behov av medarbetare som tillägnat sig forskarkompetens redan i ung ålder; även av grundvetenskaplig och allmän-biologisk karaktär. Att inom anställningens ramar stimulera unga kliniskt verksamma medarbetare att tillägna sig forskarkompetens är viktigt för utvecklingen av svensk hälso- och sjukvård och särskilt universitetssjukvård.

Utmaningar

- För att hälso- och sjukvården ska kunna tillgodogöra sig nya vetenskapliga rön måste det finnas en hög forskningskompetens i verksamheten. Detta gäller i synnerhet universitetssjukvården.
- Det är angeläget att kunna rekrytera kliniskt verksamma medarbetare till forskarkarriärer, något som inte är självklart idag. I många utredningar lyfts det fram att verksamhetscheferna är nyckelpersoner för att få tillstånd god forskning och saknar dessa egna erfarenheter från området anses det försvårande.
- Tillskapandet av karriärvägar med kombinerad forskning/klinisk verksamhet måste tillskapas för att behålla forskningsintresserade i klinisk verksamhet.

Konkreta åtgärder

- Utöka det framgångsrika arbetet med att, efter ansökan i konkurrens, medge yngre forskningsintresserade medarbetare möjlighet till forskning under betald arbetstid.

- Internt och externt fortlöpande synliggöra alla medarbetares vetenskapliga publikationer i form av webbaserade forskningsbokslut på förvaltningsnivå, divisionsnivå, verksamhetsnivå och sektionsnivå.
- I samråd med universitet och högskolor inrätta fler kombinationstjänster, på olika nivåer, till kliniskt verksam personal som täcker patientperspektivet avseende sjukdomar och skador.
- Att utifrån ett uttalat funktionsansvar för ordnat införande av nya metoder och ordnad utmönstring av obsoleta metoder höja meritvärdet för forskningskompetens.

C Starka och attraktiva forskningsmiljöer

Skånes akademiska lärosäten och då främst Lunds universitet har starka forskningsmiljöer med brett forskningsutbud, vilket i sin tur tillåter stora möjligheter till tvärvetenskaplig forskning. De satsningar som under det senaste årtiondet gjorts på strategiska forskningsområden har ytterligare stärkt universitetets forskningsmiljö. De kliniska och laboriemässiga miljöerna ligger till största del inom Skånes universitetssjukvård och Medicinsk service som har en lång tradition av nära samverkan med Lunds universitet. Inom regionens övriga verksamheter finns inte denna tradition lika påtagligt och därför kan ledningens fokus på forskning variera.

Verksamhetschefen har ett stort ansvar för att det finns ett tillåtande klimat och intresse för forskning. Vid de verksamheter där forskning och utveckling är det som först får stå tillbaka vid besparingskrav är forskningsklimatet inte optimalt. Många enheter inom universitetssjukvården har kombinationsanställda lektorer och professorer som verkar för att bibehålla eller utveckla forskningsmiljön. För enheter utanför universitetssjukvården där enheterna har få eller ingen forskarutbildad (disputerad) personal, eller pågående forskning, krävs det ett helt annat angreppssätt om man ska bygga upp en ny forskningsmiljö. Kliniska enheter bör stimulera sina medarbetare till att delta i kliniska forskningsprojekt av värde för kliniken. En möjlighet finns på läkarsidan där ST-läkarna har som krav att genomföra ett forskningsprojekt inom ramen för sin specialistutbildning. Även rekrytering av AT-läkare på forskar-AT-tjänst är viktigt. Detta kan utgöra en grund för att succesivt bygga upp forskningsmiljöer även utanför universitetssjukvården.

Utmaningar

- Dagens starka forskningsmiljöer måste säkras oavsett framtida driftsformer och bättre samarbete mellan befintliga starka forskningsgrupperingar och verksamheter utanför universitetsmiljön måste upprättas.
- Vården har idag ett stort fokus på ekonomi och produktion. De som bedriver forskning anses inte bidra till produktionen. Med detta följer en svårighet att finansiera forskning inom given vårbudgetram, vilket innebär att enheter utan pågående forskning ej heller kan skapa en ny forskningsmiljö.
- Samhällets och det sociala livets krav innebär att möjligheten för att utföra kliniskt forskningsarbete utanför ordinarie arbetstid i stort sett är obefintligt. Därför måste ett tillåtande klimat tillskapas där forskning ses som en naturlig del av arbetet.
- För många kan en forskningsutbildning upplevas som besvärlig eftersom det tar minst fyra år, men ofta längre, till disputation. Fördelen med en forskarutbildning är dock att man bibringas kunskap såsom vetenskapsteori och statistiskt kunnande.

nödvändig för en framtida karriär som forskare; kunskap som också medför att man kritiskt kan granska nya och gamla diagnostiska och terapeutiska metoder.

- Tillse att stärka och säkra vårdforskningens position i den kliniska vardagen.

Konkreta åtgärder

- Förvaltningsledningarna måste ha ett tydligt fokus på forskning.
- Verka för att forskning är ett naturligt inslag i vår verksamhet som diskuteras på samma sätt som andra viktiga frågor inom Region Skånes verksamheter.
- Medarbetare i sjukvården ska vara involverade i forskning, utveckling, utvärdering och implementering av nya metoder.
- Etablerandet av forsknings- och innovationsnätverk.
- Ge stöd till tvärvetenskapliga forskningsprojekt som sker mellan olika verksamheter och olika huvudmän.
- Uppmuntra inkluderandet av kliniker utanför universitetssjukvården i pågående forskningsstudie samt rekrytering av doktorander från dessa.
- Tydliggöra den kliniska professors och lektorns roll och ansvar.
- Uppbyggande av långsiktiga relationer med avtal och tydliga regelverk som är oberoende av driftform.

D Stöd till forskare/infrastruktur

En frågas eller ett områdes vikt bestäms ytterst av organisationens ledning. Då forskning identifierats som ett viktigt område måste detta följas upp i de överordnande besluten och avspeglas i styrande dokument av olika slag. Därefter måste dessa signaler följas upp i organisationens linjestruktur. Detta avser inte minst vilka områden som prioriteras inom forskningen. Även förvaltnings- och verksamhetschefens roll och hur de arbetar med forskningsfrågorna är viktig för forskningens möjligheter att bedrivas på ett kvalitetsmässigt sätt. En kritisk faktor är tillskapandet av tid för forskning inom verksamheten. Därför är det av stor vikt att forskningsarbetet schemaläggs och tillägnas samma vikt som det kliniska arbetet. Såväl de ekonomiska som de personaladministrativa systemen måste kunna hantera forskningsaktiviteten så att den är enkel att följa upp och redovisa.

Forskaren är specialist inom sitt område vilket inte medför att han/hon är bra på administrativa processer. Ansökningssystemen har blivit allt mer sofistikerade och arbetskrävande. Dessutom blir studiedesign och hur projektet drivs mer stringent. Den medicintekniska apparatur som används allt dyrare. Enskilda mindre forskargrupper har idag inte längre någon möjlighet att köpa in sådan utrustning och kan inte i sin forskargrupp inneha all den kompetens som erfordras.

Utmaningar

- Tydliga uppdrag från ledningen att utveckla forskningen i samverkan med universitetet/högskolorna.
- Vid rekrytering till förvaltningar med särskilt forskningsuppdrag ska forskningsmeritering vara en avgörande faktor särskilt vid de enheter som definieras bedriva universitetssjukvård i enlighet med ALF-avtalet.

- Ledningens attityd är viktig – forskning är en väsentlig del av arbetet och inte ett uppdrag vid sidan om hälso- och sjukvården.
- Tekniska plattformar av olika slag som stöd för forskarna är tydliggjorda, välfungerande och välanvända.
- Region Skånes Biobank, kvalitetsregister, databaser av olika slag samt journalsystem ska på ett kvalitets- och integritetssäkert sätt tillgängliggöras för forskning.
- Skapa en professionell service- och stödfunktion för forskarna i samband med ansökningsförfarande av olika slag.
- EU-kunskap erhålles genom en nära samverkan mellan universitet och högskola där bevakning av relevanta ansökningsprogram och stöd vid ansökningskrivning kan erhållas.

Konkreta åtgärder

- Utökat stöd till forskare vad gäller studiedesign, statistik och epidemiologisk kunskap, ansökningskrivning och bedömning mm.
- Samordna olika stöd- och finansieringsfunktioner samt synliggöra dessa.
- Stärka och samordna den teknologiska utvecklingen inom vården.
- Upprätta strategiska service- och teknikplattformar, öppna för alla forskare, tillsammans med medicinska fakulteten.
- Upprätta en särskild policy med forskningsmeritering som krav vid tillsättningar på enheter som bedriver universitetssjukvård.

E System för implementering av kliniska forskningsresultat

Forskningsbaserad kunskap ska bidra till att säkra att hälso-och sjukvården i Skåne erbjuder invånarna en jämlik vård som omfattar förebyggande åtgärder, behandling och uppföljning. Universitetssjukvården har en viktig roll i kunskapsstyrning och ska verka för att forskningsresultat implementeras och eller kommersialiseras och vara navet i att det förs ut i övrig hälso- och sjukvårdsverksamhet såväl inom Region Skåne som inom Södra sjukvårdsregionen och den kommunala vården. Detta kräver ledningarnas stöd från de mottagande organisationerna.

Utmaningar

- Vetenskaplig utvärdering av kliniska metoder måste ske kontinuerligt. Region Skåne måste skapa en struktur för en kunskapsorganisation som kan ta hand om relevanta forskningsresultat och säkra att de används hos samtliga vårdgivare för att tillskapa en jämlik vård som håller hög kvalitet.
- En funktion för värdering av nuvarande metoder med utmönstring av gamla obsoleta metoder bör upprättas i samarbete med Södra sjukvårdsregionen, med de privata vårdgivarna, med kommunerna och med näringslivet.
- Forskningsresultat implementeras i verksamheten eller kommersialiseras i högre grad än idag.
- Forskningen bör, i sin förlängning, påverka innehåll och kvalitet på den utbildning som universitet och högskolor bedriver i vår verksamhet och därmed öka utbildningskvaliteten för våra framtida kollegor.

Konkreta åtgärder

- Skapa en tydlig struktur för en kunskapsorganisation som underlättar för beslutstagande om nya metoder, behandlingar och investeringar samt vid avveckling av obsoleta metoder och behandlingsformer.
- Årlig uppföljning av införande av nya metoder inom ramen för den etablerade kunskapsorganisationen, ett så kallat Health Technology Assessment (HTA).
- Ett regionalt uppdrag för Södra sjukvårdsregionen för ordnat införande.
- Skapa förändringsvilja hos chefer och medarbetare genom transparens och information.
- Underlätta för omvärlden, tex genom en ingång, att etablera kontakt med vården inom forskningsområdet.
- Underlätta kontakterna mellan forskare och näringsliv.
- Göra Region Skånes innovationspolicy och Life Science strategi lättillgänglig och känd.

F Arbeta för att öka resurserna till klinisk forskning

De ekonomiska resurserna till den kliniska forskningen har under åren minskat i reala termer. För att Sverige ska kunna behålla en tätposition krävs ett ökat samarbete mellan olika aktörer samt ökade ekonomiska satsningar från såväl stat som landsting. Det krävs en ökad fokusering av de forskningsmedel som Region Skåne anslår samt även en prövning om de medel som anslås stämmer överens med de ambitioner Region Skåne har inom forskningsområdet. Regionen måste arbeta för att forskningen i Skåne kan hävda sig i konkurrens och bli attraktiv för externa anslag och finansiering från näringslivet.

Utmaningar

- Inom detta område finns det många olika finansiärer och Skåne måste kunna hävda sig i konkurrensen för att attrahera en större andel forskningsmedel till den kliniska forskningen.

Konkreta åtgärder

- Att tillse att Region Skånes strategiska beslut avseende forskning följs.
- Kvalitetsgranska Region Skånes insatser.
- Marknadsföra resultaten av den skånska kliniska forskningen.
- Stödja verksamheter och forskare för att öka de externa anslagen, tex genom co finansiering/In Kind insatser.
- Aktivt arbeta med att attrahera externa finansiärer att fördela forskningsanslag till Skåne.
- Arbeta för att påverka såväl nationella som internationella program i en för Region Skåne strategisk riktning.